

**Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди (Україна)**

Стамбульський університет (Турецька Республіка)

Вроцлавський університет (Республіка Польща)

Університет Цзинань (Китайська Народна Республіка)

***«Актуальні проблеми
приватного та публічного права»***

**Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 93-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

21 травня 2022 року

м. Харків

УДК 349.2:342.727

ББК 67.305

А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 93-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (21 травня 2022 року). – Харків, 2022. – ТОВ «Видавництво Точка», віддруковано у ТОВ «Друкарня Мадрид» через ФОП Гобельовська Л. П.– 460 с.

ISBN 978-617-7988-13-6

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення конференції здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. декана юридичного факультету канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19;

Пономаренко Оксана Михайлівна (канд. юрид. наук, доцент) +38(097)332-55-70;

Гоц-Яковлєва Ольга Василівна (канд. юрид. наук, доцент) +38(067)724-29-49;

Гرابко Людмила Владиславівна (ст. лаборант) +38(057)274-83-23

Оргкомітет конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ТЕЛІЧЕНКО А.В. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ	119
УМАЄВ Б.Б. ДО ПИТАННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	122
АНДРЕЄВА Ю.С. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	125
БОРСУК В.Б. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ: МИРНИЙ ТА ВОЄННИЙ ПЕРІОД	128
ГАСИМОВА Р. Ю. РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	130
ДОЛМАТ Д.Р. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....	132
ІВАНОВА І.О. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	135
ІЛЮЩЕНКО А.С. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ	137
КАСАЛАП Д.А. ВИПЛАТА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ОСВІТИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ.....	141
ОЛЬХОВСЬКА Є.О. ЮОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	144
ХОЙНА Д.С. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ.....	147
ХОЙНА Д.С. ПРАВО НА ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ: ПІДХОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	149
ХОЙНА Д.С. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ЗАПОВІДАЧА	152
YAKUP YOLDAŞ. OBLIGATIONS OF THE EMPLOYER UNDER THE EMPLOYMENT CONTRACT	155
YILMAZ HÜSEYİN. SOCIAL CHANGE IN TURKEY ON LABOR RELATIONS EFFECTS	158
SEFER DEMİR. FEATURES OF EMPLOYMENT OF FOREIGNERS IN TURKEY.....	162
ORAL NERİMAN. DEFINITION ELEMENTS AND LEGAL NATURE OF EMPLOYMENT CONTRACT	168
AHMET KAYA. THE INFLUENCE OF TRADITIONS AND CUSTOMS ON THE ORGANIZATION OF WORKING TIME IN TURKEY.....	172
RİDVAN IŞIK. LABOR LAW TRANSFER LABOR LAW FIELD OF APPLICATION.....	174

УДК 349.2

Касалап Денис Анатолійович,

студент 4 курсу

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

e-mail: deniskasalap@gmail.com

(науковий керівник: доктор юридичних наук,
професор, в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора О.І. Процевського О.О. Коваленко)

ВИПЛАТА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ОСВІТИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

З 24 лютого 2022р. Україна знаходиться під впливом російської агресії. У зв'язку з цим в Україні було запроваджено воєнний стан. Як наслідок, виникає проблематика з вирішенням питань щодо оплати праці, особливо у сфері освіти. Тим не менш, воєнний стан не є приводом, щоб працівники освіти не отримували платню. В теперішніх умовах, незалежно від того, наскільки якісно виконуються покладені на таку особу обов'язки, вона потребує та має повне право на гідну оплату своєї праці. Досліджуючи це питання, можна акцентувати увагу на двох особливостях, від яких залежить нарахування заробітної плати освітянам.

Нещодавно, міністр освіти і науки Сергій Шкарлет в інтерв'ю журналістам програми «Сніданок з 1+1» розповів про особливості заробітної плати, коментуючи ситуацію з окупованими територіями, та підписав наказ про те, що всі освітяни отримуватимуть заробітну плату [1]. З поміж цього Кабінет Міністрів України видав постанову, в якій фактично надав право самостійно визначати розмір оплати часу простою працівників [2].

Органи управління у сфері освіти місцевих органів виконавчої влади мають вказівку як організувати оплату праці, не зважаючи, де зараз мешкає освітянин. Це стосується також викладачів та шкільних вчителів, які не мають змогу працювати через збройну агресію Росії.

Виникає багато питань щодо статусу працівників освіти в окупованих територіях, на які можна відповісти наступним чином:

- окупована територія, де діє українська влада (керівництво), тобто функціонують органи місцевого самоврядування або місцеві органи виконавчої влади. У таких умовах працівники освіти отримують заробітну плату, при умові якщо здійснюють процес навчання за українськими стандартами, тобто як і до окупації. Дитсадки фінансуються органами місцевої влади; школи, ліцеї,

коледжі, училища, ЗВО тощо – за рахунок власних коштів та/або коштів з державного бюджету. Тобто процедура така ж, як була до окупації.

Тобто, якщо заклад освіти функціонує та провадить навчання за українськими стандартами – заробітна плата нараховується як потрібно.

- Окупована територія, де НЕ діє українська влада (керівництво). Наприклад, окупанти звергли місцеву та/або державну владу на місцях, запровадивши свої правила освіти. – то в таких умовах повинен оголошуватись простій. Бо виникло зупинення роботи, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідворотною силою або іншими обставинами, як це визначає чинний КЗпП України. «Простій – це зупинення роботи, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідворотною силою або іншими обставинами» - ст. 34 Кодексу Законів про працю України [3, ст.34]. Працівники освіти, які опинилися в даній ситуації та не перейшли на бік окупанта, лишаяються в штаті освітян України та мають чекати на виплату заробітної плати.

У листі МОН від 07.03.2022 р. №1/3378-22 «Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану» не йдеться про механізм введення простою, а тільки про загальні положення, які передбачені в КЗпП, тим не менш надано роз'яснення щодо оплати праці працівників закладів освіти під час призупинення навчання [4].

Співпраця з загарбником та здійснення освітніх послуг за російським стандартом – трактується як колабораціонізм або як державна зрада. «Але виняток становлять учителі, які в умовах окупації працюють за українськими програмами. Такі непоодинокі кейси є в Херсонській області» [5]. Якщо освітянин продовжує надавати освітні послуги в подібній ситуації то за ним зберігається місце роботи та заробітна плата.

«Проведення виплат заробітної плати може здійснюватися, якщо на окупованій території відбувається освітній процес за українськими стандартами та є можливість виїхати на підконтрольну українській владі територію для здійснення казначейських процедур», – роз'яснив Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет [6].

Здійснення оплати праці покладено на органи управління у сфері освіти місцевих органів виконавчої влади.

Порядок та процес її отримання залежить від ситуації в регіоні. У випадку, якщо працівник освіти згодом евакуювався, то заробітна плата за ним зберігається. «У держбюджеті кошти закладені, тому безпосередні виплати залежать від казначейства та бухгалтерії. Із цим питанням йому необхідно буде звернутися до бухгалтера та директора або ж до управління освіти в разі централізованої бухгалтерії» [5]. Функцію виплати грошей покладено на органи управління освіти місцевих органів виконавчої влади. Але існує проблема навіть, коли певна територія знаходиться під владою України та заробітна плата

не нараховується, бо бухгалтерія відсутня, точніше особа яка здійснює проведення фінансової операції.

У схожих ситуаціях, простій відбувається не з вини працівників освіти. Треба зазначити, практичних навичок застосування умов простою в Україні – немає. Ситуація з простоєм наразі така ж як з дистанційною освітою на початку її запровадження. В 2020 році виникло безліч складнощів з організацією навчання. Близько року керівники освітніх закладів, викладачі, здобувачі освіти, учні, вчителі – всі зіткнулися з проблемами та їх вирішенням. Так, ситуація в деяких регіонах України дійсно підпадає під умови простою, щоб охарактеризувати їх такими. Вирішення питання поки – невідоме. Про це ми дізнаємося після закінчення російської агресії. Якщо ж освітній процес відбувається в очному або дистанційному форматі, то заробітна плата виплачується у повному обсязі. А, отже, процес навчання триває, тим більше за українськими стандартами. До того ж, простій складно буде запровадити так як працівники освіти вже третій рік активно користуються дистанційними умовами надання освіти.

З-поміж цього, виникають проблеми з працівниками середньої освіти (школи). Де, відповідальним за нарахування платні є директор школи. Який своєчасно повинен відправляти листа до центру управління освіти в місті або районі. Така особа може перебувати в умовах, неможливих для здійснення такого обов'язку.

«Тут багато залежить від людського фактора: якщо вони в евакуації або не мають можливості вийти на роботу, то затримок зарплати уникнути неможливо» [5]. Тим часом, звертаючи на це увагу, МОН рекомендує перейти на дистанційний формат та ввести простій. Під час відсутності практичних навичок застосування простою, можна говорити про відсутність запровадження його на окупованих територіях, хоча МОН, і, надає рекомендації [4] як краще зробити, але досвіду та знань як правильно впровадити простій у більшості керівників – немає.

Отже, в умовах не простого життя в умовах окупації, освітяни перебувають у двох умовних таборах. В залежності від перебування в тій чи іншій ситуації, питання, щодо виплати заробітної плати працівникам освіти в окупованих територіях, буде вирішуватися нарахуванням грошей або затримкою з невідомим терміном.

Список використаних джерел:

1. Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Наказ МОН №274 від 28.03.2022 року. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0274729-22#Text>
2. Деякі питання оплати праці працівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, в умовах воєнного стану. Постанова Кабміну №221 від 07.03.2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2022-п#Text>

3. Кодекс законів про працю України. Верховна Рада УРСР: Кодекс України; Закон від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page#Text>.

4. Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану. Лист МОН №1/3378-22 від 07.03.2022.

<https://osvita.ua/legislation/other/85885/>

5. Інтернет-портал «Освіторія»: <https://osvitoria.media/experience/yak-pratsyuvaty-vchytelyam-v-okupatsiyi/>

6. Сайт Міністерства освіти і науки України : <https://mon.gov.ua/ua/news/osvityani-otrimuvatimut-zarobitnu-platu-pid-chas-osoblivogo-periodu>

УДК 349.2

Ольховська Єва Олегівна,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
e-mail: evaolkhovska@gmail.com
(науковий керівник: доктор юридичних наук,
професор, в.о. завідувача кафедри
цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського О.О. Коваленко)

ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Не дивлячись на те, що тема утвердження гендерної рівності у правовій площині досить розвинена, все ще залишається багато аспектів, які потребують вивчення та удосконалення.

У нашому суспільстві, так історично сталося, жінки мають дійсно менше можливостей реалізувати свої професійні здібності. Крім того важливу роль у практичній площині реалізації жінкою своїх трудових прав велике значення грають гендерні стереотипи, що насправді виникають зовсім не з орієнтації на фізичні можливості жінки. Гендерні стереотипи формуються з тих, сталих думок минулого, що наразі, все є не актуальними. Навіть зараз, суспільство може подумки ділити професії на суто чоловічі чи жіночі. Це стосується не тільки професійної сфери як такої, що враховує фізичні особливості розвитку. Більшість стереотипів суспільства стосуються призначення жінки, адже ми часто можемо почути думку, що жіноча доля полягає у побудові сім'ї та бути господаркою домівки, а тому керівні посади, наукова діяльність чи технічні професії не відповідають не для жінок.

Україна, як держава, що прагне максимально розвивати в суспільстві засади рівності, всебічно сприяє тому, щоб викорінити гендерні стереотипи з